

PISM

POLSKI INSTYTUT SPRAW MIĘDZYNARODOWYCH
THE POLISH INSTITUTE OF INTERNATIONAL AFFAIRS

NR 11/2023, 6 MARCA 2022 © PISM

KOMENTARZ

Wizyta Aleksandra Łukaszenki w Chinach

Anna Maria Dyner

W dniach 1–2 marca 2023 r. Aleksandr Łukaszenka przebywał z oficjalną wizytą w Chinach. W jej trakcie podpisano szereg dwustronnych deklaracji politycznych i gospodarczych. Mimo braku oficjalnych komunikatów na ten temat jednymi z ważniejszych wątków rozmów były też kwestie bezpieczeństwa. Bliższa współpraca Białorusi i Chin będzie korzystna dla Rosji z perspektywy jej agresji na Ukrainę.

Jaki był przebieg wizyty?

Wizyta Aleksandra Łukaszenki została zaanonsowana w trakcie jego wrzeźniowego spotkania z przewodniczącym ChRL Xi Jinpingiem w Samarkandzie, na marginesie szczytu SzOW. Miała ona charakter państwowy i została zorganizowana z pełnym ceremoniałem. W jej trakcie Łukaszenka odbył z Xi Jinpingiem kilkugodzinną rozmowę, która koncentrowała się na kwestiach bezpieczeństwa i współpracy gospodarczej. Wcześniej spotkał się z premierem Li Keqiangiem i z przewodniczącym Stałego Komitetu Ogólnochińskiego Zgromadzenia Przedstawicieli Ludowych Li Zhanshu. Łukaszenka i Xi przyjęli wspólne oświadczenie w sprawie podstawowych zasad rozwoju wzorcowego i wszechstronnego partnerstwa strategicznego między Białorusią a Chinami. Łukaszenka wyraził też poparcie Białorusi dla chińskiego planu pokojowego dla Ukrainy. Podpisano ponadto ok. 20 dokumentów dotyczących bliższej współpracy w różnych obszarach gospodarczych, ale też w sporcie, turystyce, współpracy naukowo-technicznej czy sferze medialnej. Łukaszenka spotkał się ponadto z liderami ważnych chińskich korporacji (firmą inwestycyjną CITIC Group, producentem samochodów FAW Group).

W jaki sposób współpraca Białorusi z Chinami może pomóc Rosji?

Przed wizytą w Chinach – 17 lutego br. – Łukaszenka udał się do Rosji, natomiast na połowę marca zapowiedział delegację do Iranu. Chronologia spotkań i dobór partnerów sugerują, że prowadzi szereg rozmów, których celem jest wsparcie Rosji w jej agresji na Ukrainę. Oświadczenia liderów Białorusi i Chin pokazują, że oba państwa mają podobne podejście do kształtowania światowego ładu, w którym nie powinno być jednego hegemonu. Podpisane umowy gospodarcze, obejmujące m.in. produkcję obrabiarek czy współpracę w przemyśle samochodowym, a także informacje, że oba państwa mają wrócić do wcześniejszych zapowiedzi wspólnej produkcji bezałogowców, świadczą również, że Białoruś i Chiny podejmują działania, których beneficjentem może być Rosja – np. jako odbiorca sprzętu na potrzeby prowadzenia wojny z Ukrainą. Umowa o współpracy państwowych agencji prasowych Biełta i Xinhua pokazuje z kolei, że Białoruś i Chiny będą wspólnie prowadziły kampanie dezinformacyjne wymierzone w państwa zachodnie.

KOMENTARZ PISM

Jakie jest znaczenie wizyty dla reżimu Łukaszenki?

Wizyta Łukaszenki w Pekinie miała pokazać, że mimo zachodnich sankcji i wspierania Rosji w jej agresji na Ukrainę białoruski reżim nie jest izolowany na arenie międzynarodowej. Miała też być sygnałem dla Białorusinów, że Łukaszenka, obok Władimira Putina i Xi Jinpinga, jest jednym ze światowych liderów zmierzających do ukształtowania nowego ładu międzynarodowego, który pozbawi dominującej pozycji USA i tzw. kolektywny Zachód. Białoruskie oficjalne media podkreślały istotne jakoby znaczenie gospodarcze tej wizyty, wskazując, że skumulowany efekt ekonomiczny wszystkich zawartych umów wyniesie ok. 3,5 mld dol. Większość podpisanych dokumentów stanowią jednak jedynie memoranda, a dotychczasowa współpraca obu państw pokazuje, że wiele zawartych porozumień nigdy nie zostało zrealizowanych. Tematy rozmów i przyjęte porozumienia gospodarcze wskazują raczej, że ich efektem ma być zwiększenie zdolności do wspierania Rosji, a zatem nie można uznać wizyty za próbę uniezależnienia białoruskiej polityki zagranicznej od tego państwa. Być może jest to nawet staranie o obejście przez Rosję problemu amerykańskich sankcji. USA zagroziły, że jeśli Chiny rozpoczną jawne i bezpośrednie wspieranie rosyjskiej agresji (nie tylko

w formie broni, lecz także systemów podwójnego zastosowania, jak drony), zostaną nimi objęte.

Jakie będą konsekwencje bliższej współpracy Białorusi i Chin dla Zachodu?

Zapowiedzi bliższej współpracy Chin i Białorusi sugerują, że Chiny chcą wspierać Rosję w jej agresji na Ukrainę, a jednocześnie, że dla obu tych państw ważne jest budowanie obrazu antyzachodniej koalicji, która powiększa się o Białoruś. Oznacza to, że w najbliższym czasie można spodziewać się szeregu wspólnych inicjatyw na arenie międzynarodowej, zwłaszcza w ONZ, które będą wymierzone w politykę państw UE, NATO i USA. Wyzwaniem może okazać się również współpraca propagandowa Białorusi i Chin, w tym np. powielanie przez źródła chińskie w państwach afrykańskich czy bliskowschodnich białoruskiej dezinformacji dotyczącej kryzysu granicznego czy stosunków z Polską.

Ewentualne wzmocnienie potencjału obronnego Białorusi w perspektywie kilku lat dzięki chińskim inwestycjom w jej sektor zbrojeniowy może mieć negatywne konsekwencje dla bezpieczeństwa wschodniej flanki NATO. Dlatego państwa Sojuszu, zwłaszcza USA, powinny z uwagą śledzić rozwój tej kooperacji i odpowiadać na nią sankcjami wymierzonymi w przedsiębiorstwa białoruskie i chińskie.